

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIFOLIUM METALLICUM,

seu

Medicina duplex, pro metallis
& hominibus infirmis, à Proceribus
Artis Hermeticæ, sub
Titulo

Lapidis Philosophici,
inventæ, elaboratæ & posteritati
transmissa, jam verò

*Denuò recognita, cum omnibus
circumstantiis, requisitis & manipulationibus,
sine dolo, methodicè tradita, & hujus di-
vine Scientiæ amatoribus
proposita*

à

Pantaleone,

Hermeticæ Sophiæ perito.

Prostat Noribergæ, apud PAULI FÜRSTII
Bibliopolæ b. m. viduam & hæredes.

M. DC. LXXVI-

Digitized by Google

Ad Momum.

[Audatur ab his, culpatur ab illis ;
Le cognoscitur à paucis ; quare pe-
ces te maneat libido reprehendend-
um inscitiâ. Nolo placere illis, qui
us displicuisse laus est.

DEO TRI-UNI SACRUM.

A 2

Omni-

Omnipotens, æternum ac ineffabile Lumen, Fons & Origo omnis Sapientiæ ac Veritatis.

Placuit divina *Tua Majestati, per viam Creationis incomprehensibilis, abyssum inexhaustam Tue Sapientiæ detegere, ac Temet ipsum, per tot innumerabiles rerum ordines, patefacere, solâ verbi FIAT exhalatione & corporificatione. Origo rerum omnium à Te, sicut in Te omnia iterum desinent, absorpto seculo; quod imprimis ego, Creaturarum Tuarum ingratissima, fateri cogor; quantumvis enim, ab Adolescente, Sapiëntiam naturalem, legendo, laborando, peregrinando, omniq; possibili solertiâ indefagitatus continuò perquisiverim, nec ullum vitæ ac sanitatis discrimen formidaverim, nihilo tamen minus, retrospiciendo adperpeffas anxietates & sapientiæ scholasticæ nuditates, exclamare me oportet, cum Poetâ:*

- - - ô quantum est in rebus inani!

& contrâ cum Apostolo Paulo confiteri: quod omne bonum & omne lumen Sapiëntiæ vera

fit

desuper à Patre luminum; aliquandò mediatè,
 aliquandò immediatè. Utrūq; ex solâ Tuâ gratiâ
 & clementiâ immerenter sum expertus. Complau-
 sit enim Tua gloriosissima Majestati, solâ mentis
 frustratione, Comite labore improbo, absq; ullius
 ominus favore, mihi quasi inscio, ipsum apicem
 augustissimum venerabilis Sapientia Natu-
 alis largiri, retentâ tantum potestate utendâ
 aliquot annos; in quem autem finem tam
 variam fortunam interea expertus fuerim,
 Tibi soli liquet. A posteriori autem adverto,
 quod ex merâ Tuâ bonitate, & ad majorem
 gratiam in me miserum collocandum, à praxi
 abstractus fuerim. Si enim dives statim fa-
 ctus fuisset, forsan ingluviei, desidia & aliis
 infirmitatibus humanis deditus, ulteriorem
 scientiam non appetivisset, sed partâ conten-
 tus vixisset.

Collibuit autem Tua Majestati, ex causâ
 imperferutabili, me depauperare, Tibiq;
 occasionem relinquere, illud, quod reliquum
 erat, scientia Divinioris, super me indignum,
 mediatè tamen, effundere, & alteram quoque
 viam, quam humidam nominant Adepti, gra-
 tiosè communicare; ita ut jam nil penitus
 restet, quàm Tibi, misericors ac benignissime
 Pater cœlestis, immortales & aternas Gratias,
 pro hoc inestimabili thesauro persolvere, cum

*annexâ devotissimâ petitione , vitam eômâ
prolongare , donec bonitatem Tuam abyssalem
satis depradicare queam.*

*Ne autem hoc pretiosum Talentum mecum
plane moriatur , & tamen veritas hujus My-
sterii, quæ apud multos literaliter doctos, Re-
rollaceos barbaricè, propriè inanæ Philosophos,
agonizare videtur, suo fonti, ad dispensandum,
restituatur ; proptereâ pingue hoc Bifolium,
Tibi, sanctissime Deus, adolere & cum egoitatis
meæ abnegatione immolare volui. Dignetur
Divina Tua Majestatis clementissimè à manu
servi sui vilissimi accipere , quod pro custodiâ
impuri mundi minimè quadrat.*

*Resignavi quidem voluntatem meam ple-
nissimè in Tuam Divinam , sed interim credo
protectionem hujus opusculi & directionem ab
avo consuetam , quam & ego , pro meâ
parte , avidissimè opto , rogo
expeto.*

Prefa.

Præfatio.

EDideram nuper sub primitiis scribendi laceffitis, binos foetus, ejusdem conceptûs, Tumulum nempe Hermetis apertum & Examen Alchymiticum, cum proposito, nil amplius literarum in hoc genere commendare, ne Halo-phantæ potius, quàm Adepti, nomen mere aliis videar. Præfens enim ætas, pejor vis, dedit jam progeniem ita vitiosam, ut mille hominibus vix unus veritatem sectetur; sed unusquisq; , legendo mea scripta, argumentatur à se ipso ad me ita : Ego & omnes fermè in hâc civitate veritatem nunquam vel rarè cõlimus, non quòd nesciamus, sed quòd, sicut moneta antiqua abrogata, nil amplius valet, propterea hic Pantaleon non erit solus veritatis, Pro-mus condus : Sunt nugæ, subtiles technæ, sophisticationes & imposturæ. Forsan inveniet desipientem, qui ipsi credit, nos non. Monstret nobis aurum & argentum, quod suâ arte confecit, & tunc credimus, &c. &c.

Ita non tantum plebs, sed etiam Magnates suo modulo ac pede, veritatis amatores metiuntur. Quid mirum jam est, si tot Impostores in hac scientia ubiq; ingruunt? Si enim unusquisq; præconcepâ opinione de aliis judicare vult, argumento à se ducto, necessum sanè est, mendacia excogitare, ne veritati fiat injuria: ad minimum opus est se conformare opinioni istius, quem ambire statutum est.

Verùm enim verò, si ultimum hoc temporis sedimentum, jure Periodici circuli, cum suo primo puncto, dignitate pari gaudere atq; sic postea æternisari debet, prout hariolati sunt aliqui ex Mystagogis antiquis, ipsaq; ratio non obscure svadet, quòd omnia miracula naturæ ante ejus resolutionem innotescant, suumq; Creatorem laudabunt, parùm proficerem, si quorundam ignorantium dentem lividum formidarem, & talentum meum desuper colatum tacendo defoderem: eveniret enim procul dubio, quod Lapis angularis coelestis, Salvator noster, de veritate promulgavit, dicens: Si hi tacebunt, lapides loquentur; aliusq; palmam mihi in hoc stadio currenti, præriperet, ac notam invidiæ erga genus proprium inureret. Propterea mutata

tata

tatâ sententiâ, repositum calamus iterum
 arripere & prioribus duobus tertium hunc
 Tractaculum adjungere, eòq; me apud
 Philosophos veros insinuare volui. Pri-
 mus enim erat pro Tyronibus & grege er-
 rantium; secundus pro Magnatibus, ad
 coercendam bilis effusionem contra hanc
 artem. Tertius hic est ultimus pro Adeptis,
 ut sciant, me illis similem & confratrem
 esse. Si priores pro fabula & inani curio-
 sitate, ab imperitis interpretantur, sicut non
 diffido, saltem hic Posterior ab Adeptis
 pro genuino agnosceretur, utpote quibus
 solis, descripta hæc duplex operatio, ex
 partium enumeratione ac modo proceden-
 di facillè patebit. Interim tamen etiam non
 dubito, quod per hanc meam Bigam Philo-
 sophi multi deviantes ad fontem veritatis
 Physicæ deducantur, ibiq; siticulosam suam
 constitutionem explebunt. Artis osori-
 bus, & qui peccatis ac sanguine aliorum vi-
 vere malunt, quàm manus carbonibus com-
 maculare, ero nugivendus & impostor:
 qui verò librorum lectionem cum stylange
 universali indefessè copulârunt ac multo-
 ties mineralium venenosis halitibus suffu-
 migati sunt, nil tamen, nisi ipsum nihil, cum
 destructione sanitatis & bonorum, merca-

ti sunt, illi me benè, licet intra dentes lo-
quentem, intelligent & retrorsum vela da-
bunt, Cipient nimirum hi soli, quare tam
sæpè laterem lavârint, & quòd planè im-
possibilia moliti fuerint ineptis suis agen-
tibus. Faxit DEUS, ut unusquisq; ex his
voto suo potiatur. Quantum ad me, DEUM
testor, cordium scrutatorem, quòd in hoc
opusculo candidè, non murilatè, omnia il-
la, stylo tamen Philosophico, tradiderim,
quæ ad patrandum hæc duo maxima Arca-
na requiruntur tam essentialiter, quàm ac-
cidentaliter. Qui potest capere, ca-
piat & bene vivat,
Amen,

Cap. I.

Cap. I.

De Basi seu Fundamento hujus Bifolii.

IN Schola reali Naturæ universalis, reciprocatio Entium circularis non peccat, eò quòd ipsum primum movens, Natura naturans, DEUS benedictus in secula, ab uno in trinum & ab hoc iterum in unum sine fine terminatur & redit. Hinc sapientissimus Rex Salomon edixit: Nil esse sub Sole novi, sed perpetuam rerum circulationem, per destructionem & ædificationem. Lique hoc inter cætera etiam ex Reginâ omnium Disciplinarum, Alchymiâ vulgò dictâ, quæ multoties latuit, rursusq; emerfit, ac iterum, quasi cum muscis post tabulata, quandòq; intra muri repagula inclusa, delituit; nunquam tamen prorsus enecata fuit. Nimirum non defuerunt unquam ingenia, providente Deo, quæ hanc artem summo studio laudabiliter inquirerent, sicut etiam semper copiosa ubertas extitit hominum desipientium & supinam negligentiam adorantium. Proinde hæc Divorum proles, aliquando in eunabulis adhuc jacens, sepulta, iterumq; effossa, aliquando etiam, sed rarò, ad virilem ætatem educata fuit.

In Monarchiâ Romanâ, ante centum aliquot annos, quantum scitur, floruit Lullius & Arnoldus, successit dein, post interstitium quoddam temporis, Augurellus, de quo fertur, quòd Leo X. Pontifex Romanus ipsi, pro dedica-

dicato suo pulcherrimo & pretiosissimo Poemate Alchymistico, obtulerit peram cum hoc annexo scommate : Si sciret aurum ipsemet conficere , non indigeret nisi receptaculo. Quæ responsio quadrat sicut pugnus ad oculum. Magna enim differentia est inter Theoriam & Praxin, inter principium & finem, inter actum & potentiam. Non cuilibet contingit adire Corinthum eo momento , quò viam didicit , propter defectum com meatuum necessarii : ut neque sequitur : Scio magisterium Tincturæ metallicæ, ergò valeo praticare ; quia deesse possunt sumtus , occasio, locus, vires ac sanitas. Infalsa ergò argutia est obijciendi, si scis, ergò fac. &c.

Post Augurellum nostra Alchymia oblivione longâ pressa , tandem in Monasteriis iterum emicuit, modò apud Germanos, modò apud Hispanos , sicut ex historiis leviter apparet ; Donec seculo decimo quinto ex Germanis assurgeret Theophrastus Paracelsus, qui in hac arte initiatus fuit à Trithemio Abbate Spanheimiensi, edoctus verò, sicut ajunt, in Oriente à Persâ vel Græco.

Extincto hoc sydere, ecclipses iterum totales in Philosophia demonstratoria subortæ sunt , accenso infausto Cometâ crinito. Thomâ Erasto, Lotharingico Medico.

Hic vir, ceu in Philos. Aristotelicâ sermocinalli apprimè doctus , umbram fermè in solè faciens, nostram veritatem Phycam realem omni

omni honore, imo vitâ ipsâ, Logismis suis privare conatus est: Quia verò verba & telæ sunt arma inæqualia, proinde incolumis remansit nostra veritas, se interea subtrahens d sua securitatis latibula, & hoc animal disputax toti posteritati doctæ altum cachinnum excitavit. Qui enim transmutationem metallorum inferiorum in aurum & argentum negat, eandem cerebri infirmitatem patitur cum illis, qui ante Columbi tempora Antipodes legârunt, ambo enim, si non sunt stulti, saltem erunt Hypochondriaci.

Ab istis temporibus cœpit in Germania hærens disputari. Literati enim, Erasti vestigiis insistentes, vim concludendi verbalem & Syllogisticam, quòd species rerum non possint transmutari, ob crimen læsæ Majestatis Naturæ & ipsius Creatoris, omni demonstrationi referebant, sicut ante paucos annos titulum sustinere voluit Conringius, vir literaliter doctissimus. Hûc accedebat, quòd Paracelsus, in vernaculâ, de sua re scripserat, & propterea tanquam idiota indoctus à scholis magis contemnebatur, quasi veritas non posset scribi, nisi Latinè. Hinc unusquisq; Magistellus vel Bacalaureus philosophiæ Aristotelicæ, sua obtusa spicula ro specimine eruditionis, in Paracelsum jusq; sectatores dirigebat, omnesq; aliter sentientes excœtu doctorum excludebantur. Quò etiam tantum effecerunt, ut vix non in hunc

hunc usq; diem, viri benè docti & prudentes hanc artem, coactè potius, quàm voluntariè averſentur, ne ſcil. à Scholis pro indoctis & fatuis habeantur. Putant enim hæ, quòd Doctrina Ariſtotelica & Ars Chymica invicem ſint incompatibilia; unde etiam Principibus perſaſerunt, Medicis illis, qui Chymiam colere præſumunt, non eſſe committendâ vitam Regum, propter remedia Chymica violenta; quod quidem de vulgaribus Chymicis verum eſt, non de veris Philoſophis ſeu Adeptis, quos laudabiliter ore & re contra Scholaſtutatus eſt, ante 40. annos, Helmontius Belga, vir Parnaffo & Veſuvio charus, id eſt literis & igne perdoctus; ſi ipſi ſufficienter reſponderint, dico earum Profeſſoribus, quòd ſunt Dii, ſed credo, quòd remanebunt homines. Sic ſe geſſerunt Docti. Indocti verò aliquot, ceteroquin prudentes, auſi ſunt Paracelſum ejusque reconditam Doctrinam defendere, ex habitâ ſemel atq; iterum Praxi tranſmutatoriâ. Plurimi verò ex his infeliciter pugnârunt ob defectum veri fundamenti, quod Paracelſus omiſerat & ex aliis linguis petendum erat.

Utrobique erratum fuit; ſi enim literati ſuperbiam cum ignaviâ abjeciſſent & indocti literis illuminati fuiſſent, jam forſan noſtra Alchymia debitum honoris gradum ſentiret & utroq; crure ambularet ad medendum, nempe infirmis hominibus & metallis. Verum Priores ſunt duræ frontis & poſteriores duræ

duræ cervicis : illi ex Platone Axioma sibi proposuerunt , quod sonat : Absit,Philosophari esse artes tractare, altius nimirum sedet Philosophia, nec manus edocet aut pedes, sed animos : Hi confidunt in suis manipulationibus & furnis artificosè exstructis , creduntq; si omnia examinent , quòd veritas se tandem in conspectum data sit. Sed ambe miserè decipiuntur ; non enim sufficit studium literarium, nec solum ignis examen, nec utrumq; conjunctim , nisi ad fundamentum cognoscendum, quò quidem cognito, multum actum est. Sed requirantur deinde præparatoria, quæ nullibi scripta & solis Adeptis nota sunt. Propterea, ex re neglectâ & malè intellectâ, mirabilis errorum & imposturarum varietas usq; hûc exorta fuit. Multi ex desperatione artêm totam pro Non-ente habent. Multi extollunt falia, alii metalla, multi in aëre & elementis punctum nostrum perquirunt & tandem fessi omnes in nihilo conveniunt , sicut in meo Examine Alchymistico pluribus indicavi. Ne autem prolixior sim in prolegomenis, quàm curiosus Lector & ratio hujus Bifolii concedunt , breviter exponam, qualis sit ejus caulis seu basis, consideratione mutuata à similari essentiâ herbæ vegetabilis, hoc nomine vocatæ, quæ cum ad normam omnium herbarum à radice ad summitatem uniformis reperiatur, nilq; dissimulare de se fundat ; jure analogiæ , caulis nostri
Bifo-

Bifolii metallici diversus non erit à suis foliis, quæ metallica sunt & similes quoq; fructus proferunt. Nil enim solidi objiciunt, qui dicunt, non quæri metallū, sed plusquam metallū; propterea necessarium non esse, ut è solis metallis materia petatur. Sed respondeo, non quæritur in corpore Tincturæ metallū simplex & externum, sed multipliciter augmentatum, exaltatum & internā perfectione ornatum. Nisi enim compositum illud esset pro sapiā metallicum, non misceretur cum illis, & nisi esset plusquam perfectum, imperfecta non perfecteret; Cum verò noster caulis de se egerminet aurum, quod homogeneous maximè est, propterea etiam ille ipse, tanquam causa, cum suo effectū, sub parili identitate comprehenditur, sic ut Basis nostri Bifolii metallici sit radix metallica mercurialis purissima & uniformis.

Cap. 2.

De Magisterio Tinctura universalis in viâ humidâ.

ET omnia erant valdè bona; de Creationis complemento gloriatur ipse Spiritus Dei, apud Moysen Gen. 1. Hodierno verò seculo omnia sunt valdè mala, imperfecta, luctuosa & depauperata. Hæc provincia premitur ferro martiali, illa fame & siti, tertia morbis incurabilibus, & quarta exactionibus pecu-

ecuniosis, &c. & hoc unice propter solam
nopiam. Omnes enim homines conquerun-
tur de paupertate; nullibi sufficit pecunia,
sed ubiq; deest, & quo plus monetæ creditur,
eo magis deficere videtur; quod certe con-
trarium est constitutioni valde bonæ Regnor-
um & Provinciarum; de quarum & totius
Terræ provisione opulentâ Creator ter glo-
riosus effatur, quod nil desit, quo incola Ho-
mo ad luxum usq; indigeat. Verum enim ve-
ro, quæ culpâ nostrâ accidunt, nil facessunt
uperos; perditio tua ex te Israël, &c. melio-
ra scimus, ex conditione mentis æternæ, de-
riora sequimur, ex instinctu animæ caducæ,
per lapsum prærogativam nactæ. Quod enim
nos, qui Christo nomen dedimus, propter tra-
ctum terræ palmarem acquirendum, tot annis
belligeramus, & omnia cæde ac sanguine re-
plem; Creatorem non tangit, qui habitabi-
lem fecit totum Terrarum orbem, magnâq; ex
parte reliquit vacuum. Quod fames ac pau-
vertas plurimos affligunt, multo adhuc minus
videm potest imputari, qui vastuosissima terræ
viscera, ad superficiem, auro & argento in-
arta; nobis donavit; quod verò Catalogus
morborum incurabilium cotidie ampliatur, no-
stro quoq; vitio fieri, credendum est, quia ex-
pressè dicit codex sacer, quod sanabiles fecit
Deus omnes nationes Terræ; nullumq;
it exterminii remedium in terris. Hæc pro-
bo ad oculum sic,

B

Num

Numquid extremæ bonitatis indicium est, quòd Creator ter optimus, non tantum totam terram auro imprægnavit, sed insuper etiam subiectum certum creavit, modumq; ac rationem priori statim mundo inspiravit, quò supra terram, ipsum Creatorem, certo modo æmulari, aurum ex non auro constituere, ac morbos lateraliter naturam humanam ingressos tollere valeret; imò, ne invidia humana, si una tantum methodus, unumq; subiectum eò inserviret, hanc divinam scientiam absconderet, plura subiecta, pluresq; vias, diverso forsan tempore, benignissimè concessit, sicut ex totâ antiquitate Sophorum evidentissimè patet. Quamvis enim multi ex Prædecessoribus affirmant, unicam rem, unumq; modum, ad hoc mysterium ducere, quod etiam suo ac certo modo verum est, constanter tamen teneo & demonstro, plures vias ad unum scopum patescere, annuente hoc Gebero, Cap. 28.

Duplex autem imprimis hucusq; in curâ naturæ & artis observata, & ab artis Chymici Professoribus commendata fuit, Humida nimirum & Sicca. Utramq; singulatim, sine multis verborum ambagibus, possibili brevitate, cum omnibus tamen circumstantiis, more Philosophico, ob oculos ponemus, incipiendo ab humidâ ceu antiquissimâ, nobilissimâ & facillimâ, sed occultissimâ. Arrige ergò aures Pamphile, ac Recipe Saturni nostri Philo-
sophi

ophici q. pl. reduc ipsum, sine omni additione
xtraneâ, in primum chaos, jube, ut fiat lux,
anc coge in corpus partim solare, partim
inare, reliqua astra ex his lucebunt, tene-
ras defer in montem falsum veneris, & sub-
le separa à spisso, svaviter, sed magno inge-
io. Præstito hoc, incipient astra operari,
mediante igne, aëre & aquâ super tuam ter-
m, eamq; penetrare, & catenam auream Ho-
eri efformare, dictumq; Hermetis verifica-
, dicentis : Inferius est sicut superius. Po-
tâ statim imprægnata Terra germinabit flo-
s jucundissimos, oculos & animum exhila-
ntes : mare pisciculum Echineis ante o-
nia ostendet, & Aer Aviculam Hermetis;
nis verò Salamandræ femina concipiet;
stias dein conspicias in ipsâ terrâ ambu-
ntes. Jam scande in montem altiorem hujus
ndi, invenies ibi florem duplicem, album &
brum, conjunge hos & constituent tibi ca-
dulam, hanc Mercurio tuo sacrifica, quam
idè vorabit, & deinde alatus manibus ac pe-
us thronum suum conscendet. Quia ve-
mala bonis adhuc mista sunt, & pessimum
nenum omnis generis vitiorum, præcipue
micidii, in nostra terra adhuc latet, neces-
ium erit, hunc ignem voracem suo contra-
extinguere, & diluvium instituire. Arca
us Noachi sit benè clausa & alimentis in-
icta, ne fame pereat, quod undâ conservatū
Post 40. dies aperi cistam & egredietur con-

cionator ille Deorum lætus ac hilaris, eritq; solus & unicus Cœli ac Terræ Dominus incorruptibilis & æternus. Hucusq; præparatio & exornatio Mercurii Philosophici, quæ cum creatione mundi pulcherrimè convenit; sicut apud Chortälassæum invenire licet.

Jam etiam cogita, quomodo Regium hunc Infantem utriusq; Indiæ, pro dignitate, tractare & perpeßam ejus in carcere miseriam ac inopiam Regiâ affluentia recompensare queas; cave autem, ne nimium prodigus sis, in coëmendis cibis delicatis ac euchymis, nec ultra unum ferculum, unâ vice, ipsi affer; accideret enim, quod diuturnâ fame exhaustus solet, si nimio cibo se replent, tuumq; Regium germen in ipsâ herbâ suffocaretur. Quare diætam observes, & certam tantum partem ambrosiæ vel nectaris prædanti vel cœnanti appone; cubiculum & imprimis lectus sit ita calefactus, ne sudet vel algeat, utrumq; enim impedit notabiliter infantum vegetationem; donec post unum vel alterum tempus, ventriculus ejus & omnia viscera robustiora facta, injurias errorum melius perferre possunt.

Quò sapius verò ipsum, absolutâ tamen concoctione, cibaveris, eo procerior, pulchrior ac fortior evadet, nec ullus Hector vel Crotoniates Milo viribus ac virtute eum superabunt. Explicit Parabola, & sequitur declaratio Præceos, quam lucidiorem, imò manifestam, libentissimè darem, quò tandem in

effa

estabilis auri æstimatio apud homines minuetur & sola virtus pulsa suo Regno ac dignitati restitueretur, nisi ponderosissimæ rationes contrariæ excurrentem calamum reprimerent & in Fano Appollinis suspenderent.

Ut autem Promissioni meæ ex parte satisfaciam ; sincerè dico ; quod ad hoc Mysterium tantummodo requiratur Res unica, quæ tamen etiam multiplex est ; habitâ illâ & cognitâ procedendi methodô, nil additur extranei, sed superfluum saltem demitur, & reliquum igni committitur. Non est autem illa materia, quam singularem & occultam mineram prædiximus, simplex, similis, aut homogœna, licet punctum homogœnum nostrum in se contineat, sed composita, variisq; heterogœneis constans ; quare etiam à Philosophis Electrum minerale vocitatum est. Sicut enim Electrum metallicum compositum est ex pluribus ingredientibus, ita etiam hoc nostrum Electrum, plura involvit dissimilia & metallica perfectione diffusa. Deinde etiam, in analysi artificiosa, perfectissimè de se fundit tria illa Principia Chymica, Sal, Sulphur & Mercurium, quæ similiter in se concludunt omnia Elementa, ipso a se separabilia. Præterea vocatur etiam appositissimè & nervosè Saturnus Philos. & Pater omnium metallorum, quamvis perfectum nullum metallum in examine vulgari præbeat, quia Natura tantum le-

vitor incepit agere super hanc materiam, eamque imperfectam reliquit. Omnium autem facillimè cognoscitur hæc minera per nomen Leonis occidentalis; qui clariori nomine impromiscuè hominibus indigitat, anathema esto. Si quis enim metallorum generationem callet, ille statim, mediâ nocte, hanc terram Chaoticam saltem conspiciet, nulloq; alio verbo optico indigebit. Qui verò cæcus adhuc est, aggrediatur Henrici Conradi Lipsiensis Scripta Chymica, in quibus videbit, qualem terram ad genus effossam Philosophi velint; reliquum satis apertè docuit Agricola. Etymologiam elatiorem dare, prohibet sana ratio, quare ad præparationem hylegiæ nostræ subiecti me accingo.

Quoniam verò hæc Tyronibus non scribo, sed consummatis Philosophis, propterea acquiesco in clarissimâ descriptione Chortalsæi, quæ his verbis comprehenditur: Ubi verò vapores venenosi lapidem meum dereliquissent, in conspectum prodibat primò flos meus albus, rubrum oportebat me postea querere in infimâ parte, qui tandem etiam prove-niebat. Et alibi: Ruricula meus monstrabat mihi duos flores stellares, album & rubrum, crescentes super uno caule, qui septem radios de se spargebant, &c. quod explio sic: Postquam per calcinationem separatio halituum venenosorum facta est, solutio, quæ in dolio vini latet, & ulterius, puri ab impuro, separatio at

o ac reconjunctio instituenda est, quæ omnia
explicuè docentur in Bello Equestri his ver-
bis : Deus creavit nobis hanc mineram me-
tallicam, quàm unicè accipimus, corpus du-
m corrumpimus, superflua abjicimus, nu-
cum seligimus, & ex veneno Alexipharma-
ci paramus, plura vide ibidem & in Lucer-
i Salis Philos.

Superato hoc labore multiplici, Possessor
is aquæ viscosæ, metallicæ, diaphanæ, ho-
mogeneæ, humidæ, quæ ab antiquis Mercuri,
proprio tamen nomine, Mater Solis ac Lunæ
abstruso Saturni Philos. regno latens, ap-
pellata est.

Hoc magisterium, præ aliis, 5. prærogativas
offidet, quarum Prima est facilis multiplicatio
inventis : habitâ enim semel unâ vel alterâ
hujus lactis virginici, multiplicationem pa-
rare poteris in infinitum, absq; repetitione
laboris ordinarii ; quæ scientia inæstimabilis
divina penitus omne auri & gemmarum
pretium multis parasangis antecedit. Sc-
cundò magnam nobilitatem addit ipsi Mecha-
nicæ securus conficiendî modus : qualis-
inq; enim sit artifex, magnus vel parvus,
ex aut opilio, & qualescunq; habeat Epho-
ros, doctos, expertos, circumspectos vel in-
utriosos, poterit tamen sine curâ ac metul-
tasticam suam multiplicatoriam instituire,
omnibus istis insipientibus, sed nil capienti-
us & quidem levissimâ operâ. Tertia præ-

rogativa hujus Mysterii consistit in totius compositi decoctione simplici ac lineari, incipiendo à primo caloris gradû in ultimum.

Via enim sicca in principio statim rupturam vitrorum minatur ob intensum ignis gradum & materię inclusę volatilitatem, quod in humidâ hac non est, in quârum augescēte calore fixitas quoq; materię augetur, & sic nullum periculum subest vel annihilationis, per ignem justò validiorem ruptis vitris, vel destructionis ipsius materię inclusę, floribus combustis. Unde verificatur proverbium Philof. quod sit opus mulierum & ludus puerorum, limitatè intelligendo, si magisterium callent, aliter enim viri etiam nil efficient. Quarto Tinctura ex hoc Magisterio prognata, præ omnibus aliis, Naturę humanę, tanquam novus Deus existit, ejusq; morbosas tenebras, solis radiantis instar, illuminat & dispergit; ex hac ratione, quia antè fermentationem tam altam fixitatem metallicam conclusam non habet sicut Tinctura ex viâ sicca, sed adhuc aliquid participat de naturâ salium solubili, & propterea solventibus igneis facilius obedit, & cum animali Archæo desponsatur.

Quinta præminentia hujus vię humidę est, quòd per eam, ex uno eodemq; subiecto operatione paulò diversâ, producat liquor ille famosissimus, à Paracello Alchaest nominatus, quo solventi immortali, cuncta reme-

ant

ant in primum Ens , præbentq; dotes nativas ; absterguntur enim labes originales corporum, feritateq; inhumanâ desertâ, magnas & inexplicabiles potestates nancisci est opportunum ; sicut passim affirmant Helmontius , Paracelsus & Ludovicus de Comitibus quô Lectorem sciendi cupidum remitto ; quia multa verba facere, & rem per se veram ac incomparabilem commendare, me jam diu cœpit tædium, qui magis paratus sum valiter demonstrare quam fari. Per Parenthesin tamen hic notatam velim ineffabilem Creatoris Sapientiam ac Providentiam , circa hoc artificium. Constituerat enim Deus benedictus in secula, generi humano, mysterium illud summum, morbis omnibus medendi, sanitatem conservandi, pauperiemq; consolandi, ex merâ bonitate ac clementia elargiri ; quia verò pariter præscivit, quod lapsurus homo, vitâ incolumi fruendâ, se indignum redditurus sit ; proinde subiectum, morbos ac metalla curans, unum idemq; fecit, modumq; operandi vix non colligavit, ne artifex opus habeat, ex cupiditate auri, poenam peccati, morbos diuturnos ac vulgô incurabiles, mitigandi. iræq; Divinæ resistendi. Qui enim contra Creatorem suum peccat, testante Codice sacro, incidit in manus Medici & sic scopæ scopis castigantur ac evertuntur. Verissimum enim est, quod Medici ordinarii sint ministri Naturæ humanæ, stantis scilicet, non jacen-

B 5

tis ;

tis; loquente idcatervâ morborum incurabili-
 lium ad ravim. Si enim nullus motus Enor-
 monticus, nulla obfuscatio Archæi, nullaq;
 virium imminutio Essentialis cum viscerum
 labe corporeâ conjuncta adsunt, atq; hic oc-
 casionali & accidentali causâ infirmus tene-
 tur, remotâ illâ per purgationem vel sudorem,
 etiam sponte suâ, æger quandoque conva-
 lescit: Secus licet quis totum Pharmacopo-
 sium voraret, nil tamen ageret; quia officina-
 rum remedia ex vegetabilibus & animalibus
 petita à fermentis viscerum subiguntur, supe-
 rantur & speciali suâ medicinali proprietate
 exuuntur, remanente tantum umbrâ quâdam
 imbecilli, quam dein morbi radicati, ceu im-
 parem, contemnunt. Quid de remediis mine-
 ralium vulgaribus teneadum sit, sub Corol-
 lario docuimus.

Contrâ; remedia per liquorē Alcahest præpa-
 rata, sunt omnia fixa, illuminativa, restaurativa
 per se, suâ indomabili præsentia, & innoxie,
 absq; acrimoniâ, Corrosivâ, penetrantia; qui-
 bus aquâ falce demetuntur omnes morbi, im-
 manesq; defectus annihilantur, stupente ipso
 met naturâ; sicut Helmontius de sulphuribus
 correctis atq; perfectis verissimè gloriatur,
 eoq; nomine Medicum verum à putatitio &
 visitatore ordinario distinguit.

Quod verò nonnulli, sicut Poleman in suo
 Lumine, volunt hunc liquorem laudatissimum
 ex salibus propriè dictis depromere, errone-
 um plâ;

um placet est. Quaecumq; enim sal ad hoc officium eligatur, inveniet tamen semper suum contrarium, quod huic liquori non accidit. 2. si vel maximè salia saturata in spiritum, magno labore & torturâ ignis, exprimantur, activum tamen solvens exinde non emerget; segnes enim tales spiritus multoties ingenti labore, elapsis annis, ipsemet paravi, nullo vero desiderato effectû. Liqueor verò Alcahest, in unicâ destillatione, plerumq; suo munere fungitur, & immutatus iterum separatur. Præterea, talia salia enixa homogenea non sunt, quia ex contrario per artem constant, nec etiam rem siccam in fluidam, absq; connexionem sui, resolvunt, quod tamen prædictus van Helmont, de liquore isto constructivo, laude peculiari nunciat, 3. si ex salibus liqueor ille homogeneus componeretur, non commendaret Helmontius salern tartari volatilem iis, qui istud mysterium nesciunt, sicut fecit lib. de febr. cap. 15.

Hæc per transennam. Jam redeamus, quò digressi sumus, ad nostrum Magisterium, in viâ humidâ. Docuimus Principaliorem ejus partem, clavem nimirum claudentem & aperientem, Mercurium Sophorum liquidum. Nil restat amplius quàm modus, istum in Tincturam excoquendi, quod mediante igne remisso, gradatim invalescente & paucò auro corporali, unius anni spatio perficitur. Plenior hujus operationis informationem sugere-

gerere, limites angustî nostræ intentionis non permittunt, ut neq; à Philosophis, quibus scribo, postulatur, & insuper apud multos Authores invenire est in promptu, quod forsân hîc desideratur.

Quoad tingendi efficaciam Tincturæ hujus universalissimæ, ingens ea valdè est, quia fermè ex mero Mercurio constat: sicut edixit profundissimus Rex Geber cap. 28. Si ex solo Mercurio rem perfecoris, indagator eris pretiosissimi Magisterii. Alios effectus miraculosos, apud hujus viæ Mysteriarchas, Chortallasæum, P. Fabr. Monsp. Bas. Val. Richard. Angl. Isaac. Holl. &c. annotatos reperiet Lector, quò cum ablegamus.

Nè tamen in ipso rei cardine deficiam, & coràm Judice extremo, pari poenâ, cum cæteris invidis ac infidis scriptoribus affligat, intentionem primam, frigidam, pones forum boni Christiani calefaciam, totiq; mundo, omnibus cordatis & ingenuis viris ostendam, quod Nomini & vocationi meæ abundè satisfecerim, meiq; similem ante nostra tempora non extitisse.

Notandum ergò, quòd Subjectum nostrum, ad hanc viam pertinens, duplex menstruum præbet; unum componens, alterum destruens. Si primum, cum auro, secundum artis præcepta, conjungitur, tinctura metallica inde resultat; si alterum, per errorem inevitabilem, præfertur, aurum adjunctum interfi-

terficitur, necatur, & tandem in Salem volatilem, medicinalem abit, quod ultimò cum aliis adjunctis in aquam elementalem insipidam terminatur. Quia verò per ingenium humanum, non illuminatum, hanc Scyllam præternavigare, est simpliciter impossibile, proinde hunc scopulum omnibus & singulis Artistis detegere volui, ne, post fata, cineribus meis maledicant, si tempus, sumptus, & sanitatem, sinistro fine, insperatè obtento, amittant. Qui habet aures ad audiendum, audiat, & suas vires antea exploret, quàm opus aggrediatur.

Uterius notandum est i. Sapientia & Providentia Creatoris altissimi, qui istos duos liquores ita connexit & univit, ut fermè sine ejus expressâ voluntate & informatione separari nequeant, in istum finem, ut mundus maneat immundus miseriarum valis, & homines eò crebrius ac fervidiùs ad alteram vitam anhelent. Similem nodum etiam ad viam siccam posuit, in destructione & separatione Mercurii, sicut suo loco monebimus. Propterea metuendum non est, ut aurum & hæc scientia aurifera vilescant, quia doctus & indoctus, expertus & inexpertus, omnes sub uno prædicamento (in hoc puncto) comprehenduntur; excepto illo solo, quem altissimus manuducit.

Licet enim aliquis subiectum nostrum pernoscat & possideat, (quamvis difficulter acquiratur & etiam facile, diverso respectu) aurum

rum tamen non construeret, sed destrueret ; quia ista manipulatio , quæ ad verum liquorem solventem , sive Mercurium Sophorum humidum requiritur, ingenium humanum superat. Ridemus proinde nasutos, philautos & sibimetipsis sapientes opinatores ; miseret verò pari gradu nos gregis copiosi industriorum, quod tam planè frustra laborant. Commendamus autem orationes frequenter devotas, in spiritu & veritate factas. His enim quærentibus & pulsantibus lumen ex alto procul dubio erictur, ut videant, quàm sincere veritatem tradiderimus. 2. Advertendum etiam est, circà hoc nostrum subjectum & ejus præparationem occultam, totum fundamentum omnium generationum & corruptionum, prout Agricola & Sendivogius etiam indicant, dicentes, quod in Regno Saturni Philos. speculum sit, in quo omnes naturales actiones in toto Systemate mundi apparent : Licet enim aliquis sit indoctissimus & vix non stupidus, si ipsi hoc nostrum Magisterium in hac viâ demonstratur, eò momentò, statim capit generationem metallorum, mineralium & omnium rerum sub sole ; sicut multis edisserit Agricola & alii.

Cap. 3.

*De Tincturâ universali metallica, in
via siccâ.*

Pæcedens incomparabile Myſterium, ſicut in hunc uſq; diem, à primæ veritatis hoſte, ſpiritu maligno tenebrarum, vario modo infeſtatur, obſcuratur & corrumpitur; ita etiam hoc ſubſequens, tanquam prioris germanus frater, ab eodem mirè pervertitur, falſisq; aliis opinionibus adulteratur, in hunc tantummodò finem, ne homo calamitatibus carnis & paupertate careat, ipſeq; Creator horum arcanorum melius cognoſcatur, propius adoretur, & plenius laudetur. Circa Magiſterium prius mediante ſuâ Ethnicâ ſophiſticatione, hominibus etiam doctiſſimis, ſyllogiſticè perſwaſit, non eſſe liquorem iſtum niſi alſum, & quidem ex ſummâ neceſſitate, aliàs. Solem adiunctum invadere, diſgregare ac ſolvere nequiret; abſq; ſolutione verò reſ non ſuccederet. 2. Licet Philoſophi dicant, quòd auri corruptio, generatio ac plus quam perfectio, in ſuo ſimili celebretur, abſq; ſale tamen addito ſal ſapientiæ nō impetrari. Propterea multi cum vitriolo Cyprico, tanquã primis auri radicibus reſerto, plureſcum Nitro, ſicut Plinius *Salzball*/ neotericus nugator; alii cum ſale communi alii cum ſale ex terrâ pingui extracto negotium inceperunt, iſtaq; ſalia modò dulcificarunt, quia ſolvens univerſale ponti-

ponticitate corrosivâ carere audiverant; modo ex combinatione diversâ, sal acre, ammoniaci naturam redolens, per distillationem parârunt & ammoniacum Philos. vocârunt. Multi urinæ spiritum fugacissimum ac subtilissimum adhibuerunt, eò quod Morienes dicat, Lapidis materiam primam esse in te & me, &c. Alii alias inanes subtilitates, magnâ industriâ, adinvenierunt & universalem quandam Spiritum, certo tempore, provocârunt, quia ex Philos. sententiâ, solvens universale sit ubiq; & omnibus creatis vitam tribuat: quod quidem verum est, sed ab illis malè explicatur. Non sequitur: Philosophorum materia prima, ad opus universale pertinens, est ubiq; & sustentat omnia. Ergò in istâ qualitate generalissimâ manens ad opus nostrum adhibetur; potest enim eadem ab ipsâ naturâ haberi specificata & generalitatem exuta: Materiam enim universalem, generalem & specialem facere, est opus solius naturæ, non artis, alias sequeretur hoc absurdum: quod homo, extra se, ex unâ eademq; materiâ universali, sine discrimine, artificialiter constituere valeret modò hominem, modò canem, modò herbam, modò metallum; quod nullus unquam maniacus deliravit; sed necessarium est, ut natura humana istam materiam subigat, sibiq; appropriet, virtute fermenti inhabitantis, quod etiam de cane, herbâ & metallo, in minerâ adhuc existente, verum est.

est. Objiciunt quidem : Homo per se & suum
artificium proximum materiam istam univer-
sale non specificat vel appropriat, sed aurum
subjectum, per internum suum opificem, Ar-
cheum, hoc præstat. Resp. Distingvendum
est inter corpora perfecta & imperfecta, clau-
sa & aperta, viventia & mortua. Totum re-
gnum animale & vegetabile, in respectu ad
aurum, est imperfectum, ac propterea cotidia-
na refectione indiget ; hæc verò absq; indi-
viduorum vitâ, & recipiendi aptitudine aper-
ta, vel ingressu alimenti, obtingere nequit ;
quapropter absurdum non est, statuere, & ho-
minem & herbam unâ eâdemq; quadrâ vive-
re ; si distinctio iterum fiat inter alimentum
universale & particulare, proximum & remotum.
In aëre quidem est absconditus cibus vitæ
universalis, an verò animalia solo hoc vivant,
philosophi doceant. Aurum è contrâ, corporum
omnium perfectissimum, maximè conclusum
& planè mortuum est ; ideoq; nec vult nec
potest ullam appositam materiam universalem
assumere, quia hoc sine apertione radicali &
vigore vitali, quam non possidet, fieri nequit :
vitam verò rebus clausis & mortuis in regno
minerali infundere tantummodò queunt res
genere ac specie convenientes, eò quòd vita
eorum omnium speciei donum est, à Creatore
concessum. Ergò universalissima illa mate-
ria sive spiritus ad solutionem & regeneratio-
nem auri emortui nil facit , sed requiritur
C
proxi-

proximior genere & specie ipsâq; vitâ specificâ ornatus. Quod est contra universalitatis rationem ; prout etiam Philosophi ubiq; inculcant dicentes : Nostra aqua non est aqua nubis, sed viva ac de natura solis : Natura vero solis specifica est nulli rei communis, extrâ genus & speciem, ergò nullibi querenda nisi ibidem. Hæc de præcedenti viâ & mysterio. Circâ hanc sequentem alteram, scil. siccam, multas iterum nebulas & fucos conceivit tenebrarum Princeps, in naturâ humanâ, per prævaricationem obnubilatâ, quæ omnia secundum ordinem recensere, & mihi & lectori tædiosum foret. Unam saltem objectionem communio rem enodabo ; quod nimirum Mercurius currens, in currenti suâ naturâ, Philosophici munus obire nequeat, quia sit metallum &c. Sed respondetur distinguendo inter metallum perfectum & imperfectum, inter incipiens & primum metallicitatis gradum tenens, & inter consummatum. Deinde transeat, Mercurium currentem esse metallum, nil tamen obest, sed potius prodest nostra Practicæ, ad cujus illustrationem dicimus, quod coagulatio metallica sit duplex, una à sulphure interno bono, altera à Sulphure externo arsenicali : illa est primaria & ex intentione Naturæ proficiscitur ; Hæc accidentalis & indirecta, ac propterea separabilis ; sicut præsentī Magisterio

*A*terio docebimus. Si ergo coagulator metallicus externus à Mercurio corrente removetur, manet utiq; materia magis currens, quàm antea, sed quæ metalli veri etymon portare nequit; quia omne metallum verum constat ex duplici, coagulante & coagulato, quorum uno ablato alterum statim mutatur: taceo, quod Mercurius vulgaris metallum non est, sed potius metallorum materia, quia ex defectu coagulationis durioris, sub malleo non extenditur. Si enim esset metallum formale, pro principio & causâ metallorum à Gebero male haberetur, quod statuisset absit. Proinde Philosophorum Mercurius currens metallum amplius non est, sed potius aqua metallica spiritalis, omnis coagulationis metallicæ expers, habilis tamen, eam à suo simili recipiendi, deducendo potentiam in actum, prout passim videre est apud Bernhardum Arnoldum & totum chorum Sophorum antiquorum.

Sed hic aliquid singulare, quod Philaletha non sine prægnanti ratione omisit, ex charitate Christiana admonere debeo, ne ege aliis & illi sibi frustra laborent. Cavendum nempe est omni solertiâ, ne in istâ separatione puri ab impuro, totus Mercurius, in scorias terrestres, nigras abeat, sicut etiam fit cum Regulo Martiali, per crebram salium admixtionem & fusionem, vel etiam nimix copix ferri candentis adjectionem, utroq; enim modo Regulus purissimus in impurissimas scorias arsenicales

les totaliter convertitur ; quod præmonere volui, ne uniformis, similis & totaliter impurus habeatur Mercurius, quod imperiti ex isto errore facile conjecturari possent; hîc enim jacet multa tarditas & durissimus nodus Gordius, quem inscii vix solvent, est enim reconditus & implicatissimus ; quod meo damno contestari satis possum, qui Mercurium hoc modo destructum, aliquoties sub larvâ scorîæ inutilis ad sterquilinum projecit, & post unum vel alterum diem, currentem iterum collegi. Qui hanc Charybdim evitare nescit, licet quoad cætera optimè instructus sit, naufragium tamen certum evitare non potest ; Sapienti pauca. Si cui verò hæc nostra sincera deductio jejuna & incompta apparet, is aliunde se informet, ignem deinde adeat & suum profundum judicium in fine admirabitur.

Duplicis quidem talis Mercurii currentis Sophici, in meo Tumulo Hermetico, mentionem feci, prout etiam è Gebero & Bernhardo colligitur : Verùm si sublimatio illa Geberi, ab iis corporibus, cum quibus non convenit Mercurius metallicus, de differentiâ rerum metallicarum perfectè & imperfectè seu inchoativè talium, id est, de naturâ metallicâ volatili parùm & originaliter ac per se fixa, immalleabili, interpretatur ; tunc istæ duæ sublimationes vix differunt : Proinde tutiorem, breviorẽ, magisq; notam Bernhardi cum

omnibus manipulationibus trademus, quæ tamen etiam ex parte ab Anonymo Philalethæ est descripta, licet suæ ipsius fabricæ fundamentalem rationem vel nesciverit, vel subtingerit, sicut in meo Tumulo Herm. argumentis & demonstrationibus infallibilibus evictum est. De re ipsâ & bonitate istius Mercurii nil dico vel reprehendo, sed tantum de fundamento Magisterii, quod longè melius & clarius toti mundo literato, sequenti schemate proponimus. Requiritur autem ad hanc Practicam 1. vinculum Mercurii, cujus indiscreta quantitas nil nocet, sed, quantum placeat, sufficit. 2. Ignis mineralis, naturalis. 3. Ignis contra naturam. 4. Draco Babylonius alatus, & 5. Draco terrestris. Hæc omnia, ope Vulcani claudicantis, Neptuno, Deo nostro maris, transmittantur; ille deinde Draconi alato hoc nostrum Chaos objiciet, ut suo veneno bestias omnes maris interficiat, easq; ad vorandum vulturibus & aquilis relinquat, solum verò unicornu marinum ipsi remittat. Hoc præstito, Saturnus, Deus Terræ, austrabit ripam maris, bestiasq; interfectas advertens, eas ex suo territorio proscribet & ad infima Tartara detrudet, solumq; Serpentem viventem adhuc & semiexanimem resollandum Neptuno restituet. Interea Draco terrestris unicornu marinum, languidum conspiciens, amore ejus capitur, & nuptias contrahit; quia verò animalia venenata & non venenata, absq; ingenti noxâ vix coire possunt,

possunt, propterea post unam vel alteram cohabitationem, unicornu marinum moritur, putredinem concipit & terribilem foetorem emittit, quo ipse etiam Draco terrestris interficitur, ac brevi post emoritur; hinc statim tempestas oritur in aere à tetricis halitibus sulphureis ascendentibus, ignisq; naturæ in aciem prodit cum igne contra naturam, venti fœviunt cum horrore, ipseq; Sol & Luna obscurantur, donec post largum imbrem. Luna in pleniluniô apparet, pacemq; per Mercurium publicatam valvis Cœli affigit. Sequitur explicatio.

Dictum est suprà ex Bernhardo, quòd hoc negotium peragatur, per sublimationem ab iis corporibus cum quibus convenit. Sed hic non intelligitur sublimatio vulgaris Chymistarum, per alembicum, phialam aut similia vitra, sed Philosophica. Horum enim sublimatio, calcinatio, solutio, trituration, filtratio, præcipitatio à vulgaribus Chymistarum operationibus longissimè differunt, quamvis nonnunquam coincident, sicut per sublimationem vulgarem Mercurii à metallis sufficienter patet. Pauca enim nigredo, quæ tunc separatur, nihil est in comparatione ad copiosam illam, quæ nostro magisterio sequestratur, licet enim quis per integrum annum ejusmodi sublimationes continuaret, scopum tamen præfixum non tangeret, ex defectu mediatoris subtilissimi, aperientis & sepa-

separantis (columbarum Philalethæ) Imo si
cum auro ipso hæc destillatio perageretur si-
cut per certam manipulationem est possibile,
æquè tamen frustranea in fine reperiretur, ob
rationes solis Adeptis notas. Propterea aliam
querere sublimationem, eaq; addere oportet,
quæ igne suo purissimo, minerali & metallico,
corpus mercuriale heterogeneum illuminare,
eademq; operâ terram illam arsenicalem sul-
phuream, ex suo centro amovere queunt;
quamprimum enim Mercurius scoriosus
gnem conceptum sentit, ædificatur de novo
a calce usq; ad caput, alasq; assumit, relictis
vis exuviis & caleamentis combustis; sicut
verissime docuit Philaletha, Adeptus acti-
vus, quem in hoc negotio omnibus commen-
do; Est enim ipsius Practica cum nostrâ una
ademq;, in hoc saltem differens, quòd tæ-
diofa magis, foetida & insalubris est, quamvis
tiam nostra suo foetore venenato non careat,
et cautum operatorem requirat. Mercurius
ex utraq; resultans non variat nec qualitate
ec quantitate, sed utrobiq; obtinetur aqua
mercurialis, homogenea, purissima & albissi-
ma, à quâ, nullo artificiorum genere, quic-
quam heterogenei separari potest, sed vel to-
tus in igne avolat, vel per seminis transmuta-
tionem manet uniformis & fixa.

Sed hîc nostris Particularistis aliquid in-
irem! Putant enim hi, habitô hoc Mercu-
rio sophico, quòd, quia purus & Soli in ho-
moge-

homogeneitate par, imò superior sit, ille statim in uno vel altero mense, per præcipitationem & fixationem, in aurum transmutari queat; Verum enim verò, si librorum crebram lectionem coquinæ suæ præmisissent; si per frequentes rerum naturalium resolutiones, generationem metallorum didicissent; si deniq; stulti non essent, sed scirent, quid quererent, cum similibus crepundiis domi manerent, & suam ignorantiam non patefacerent. Quia verò 1. studium literarium ex præsumptione negligunt, 2. iudicio profundo carent, 3. mundanas voluptates intempestivè sectantur, 4. artem maximam levi labore & casualiter inveniendam volunt, & 5. his non obstantibus magnis defectibus, docere alios, sine theoriâ & praxi, impostoriè præsumunt; Propterea, ne catholicam nostram religionem naturalem, Quakeriano aliquo veneno infectam, discipulis obtrudant, artemq; ipsam, aliâs nigro calculo signatam, plus diffament, breve Examen ipsis propono & quæro: Numquid audivistis ex Gebero, quòd Principia metallorum sint tria, Argentum vivum, Sulphur & ejus compar Arsenicus? Item, quòd causa omnis coagulationis sit à Sulphure & Arsenico?

Si hoc scitis; tunc vobis dico, quòd Mercurius Philosophicus omni penitus Sulphure & Arsenico sit liberatus, per nostrum occultum artificium & propterea causam coagulationis amise-

amiserit : quomodo ergò præcipitaretur ? iterum quæro : Si dicitis , auro adjuncto ; loquimini sicut idiota ignorantes ; quia scire deberetis ex Philalethâ , quod Mercurius sophicus , cum auro copulatus , parvo igne immutatus , ultimum mundi iudicium expectet ; magno verò non præcipitetur in aurum , sed vel antè putredinem in pulverem rubrum scopiosum vel , post eam , in plumbeam nigerimam ac volatilem substantiam . Si absq ; auro aurum ex hoc Mercurio vultis , stolidè & ignoranter iterum proceditis , quia debuissetis discere vel ex Helmontio , quod Mercurius factus virgo , & à labe suâ originali mundatus , nullo igne in formam terræ præcipitetur , ob simplicitatem suam maximam , quâ aquæ elemento comparatur ; vel ex eodem Philalethâ , quod tandem præcipitatum illud , magno igne ac tempore non adeò brevi factum , aurum commune ac vendibile non præbeat sed Philosophicum . Plura non addo ex indignatione , quod tam arroganter ac superciliosè ipsos Adeptos actuales , sicut Philaletha est , in disputationem rapere præsumitis , qui tamen de puncto transmutandi plus non scitis , quàm cæcus de colore .

Possẽm vobiscum altius philosophari ac monstrare mechanicè , quomodo , in & extra terram , aurum à natura & arte construere-
tur ; sed quia vestra capita , Lunâ & Mercurio fixo (anilibus istis sabellis) sunt repleta ,

C 5

hanc

hanc auri generationem non capient, donec helleboro bene sint fricata ; quod quia non expeto , nec propterea scribo, ut Asinus Bileam loquatur, sed ut veritas scientiarum Posteris recommendetur : Proinde contenti sitis meo Examine Alchym. si verò neq; huic creditis , liberum esto vobis delirare : sicut enim, secundum Poetam ,

- - - - est quædam flere voluptas,
Ita etiam quandoq; insanire juvat. Hæc per digressionem.

Jam redeundum ad nostrum Magisterium, cujus ingredientia, stylo Philosophico, descripsimus, modumq; operandi sub ænigmatæ docuimus ; qui Philosophus est per ignem, clariori manifestatione non indigebit. Et, licet perfectum Recipe scripsissem, omniaq; suis nominibus propriis consignassem, majorem tamen gratiam non reportassem, quam Rusticus ille apud Æsopum, qui anguem in sinu educavit, si non planè pro Impostore haberer ; quod Philosophi salutariter monent, ne fiat, dicentes : Nemo crederet, si simplicem & nudam veritatem scripsissemus. Ad minimum hoc scio, quod nonnulli me pro mero Theorico & compilatore Harmonico Authorum in arte celebrium proclamant. Putant enim, quòd tot sublimes scientiæ & artes Divinæ in unum subiectum cadere nequeant; sed hoc me consolatur, quòd putent & non sciant. Non sum tam tumida bulla,
ut ne-

ut nequam distinguere inter virtutem naturalem, propriam, & ex gratiâ concessam, sicut nec nomen meum proprium his opusculis præfixi, ne ambitionis vanæ notam apud invidos incurrerem.

Quoad Processum integrum ad Tincturam, hæc viâ elaborandam, invenire cum licet sincerè descriptum apud Philaletham ; quæ verò etiam ibi sunt omissa, ignis ipse mot docebit. Non meretur vitiosissimum hoc seculum clariorem informationem, nisi concessum sit vera falsis miscere, atq; sic Tyronem impetum seducere, quod nos, tanquam inexcusable peccatum, meritò averſamur, & proinde nil nisi nudam veritatem, quamvis paliatam, posteris reliquimus. Melius est, nullum docere, quàm centum vitâ ac bonis privare.

Quæstio Corollaris,

Quid sint Remedia Chymica?

Circiter duo secula retrò, Respublica Medica, in Germaniâ, inquietari cœpit à Paracelso, sub introductione remediorum mineralium, pistillo ignis confectorum, um antea in Officinis Pharmaceuticis regnabat Flora cum suis herbis ac radicibus. Multi x doctis hanc seditionem amplexi, plures xsecrati sunt. Plebs verò indocta, sicut semper novitatis cupida, ita in hoc turbulento Medi-

Medicinæ statû, non defuit, suum iudicium
 ferre de re incognitâ, paucamq; molem isto-
 rum remediorum mineralium, poculis nau-
 seabundis decoctorum vegetabilium antepo-
 nere: multi tamen etiam ex plebeis, cum
 notarent, Mercurium vitæ sapius fieri Mer-
 curium mortis intempestivæ, maluerunt cum
 senâ & rhabarbaro clamare, quàm cum anti-
 monio & Mercurio tacere ac sepeliri. Contra
 observârunt aliqui bonum successum istorum
 remediorum, in habitu athletico & morbis
 radicatis per accidens emergentem, & priori
 sectæ cum tripudio se adjunxerunt: Pauci
 verò utriusq; nuditatem & vera remedia
 Chymica sciverunt; relicta discordiâ inter
 Medentes, de remediorum horum præcollen-
 tiâ, ab Experientiâ desumendâ; utraque
 enim pars Disceptantium sua specimina alle-
 gabat, nemo autem ex illis certo sciebat, cui
 causæ effectus secutus sit ascribendus; ex
 mundi totius inveterato & populari malo,
 quod est, videre tantùm, quid fiat, & non scru-
 tari, quomodo factum sit. Dubitantes pauci
 prudentiores, mediam viam eligentes, cen-
 sebant, non incongruum fore, nec humanæ
 naturæ exoticum, si vegetabilia Chymico
 more tractarentur & in Essentias vel tinctu-
 ras, concentrarentur; hoc enim modo, pa-
 lato ac ventriculo magis arriderent; quo
 quidem stratagemate licet parùm effecerint
 in prælio contra morbos, in gradum surre-
 ctos;

tos ; toleratum tamen est nomen & modus
Chymicus operandi in officinis eâ ratione
ucusq; : Mineralia verò remedia & arcana
polychresta , (si credere fas est) ceu cor-
ruptæ rationis & obliquæ experientiæ par-
us, cum aliis quisquiliis, ex usû medico re-
cta sunt ; & quidem non iniquè : Licet
nim illa remedia Chymica , quibus immor-
alem sibi famam conciliavit Paracelsus &
Helmontius, omni honore digna sint , succe-
anea tamen illa vulgaria, à putatitiis Natu-
æ interpretibus, Crollio, Poterio, &c. in-
enta, cœmiteria potius saginant, quàm ut
generi humano pollicitam opem medendo
ræstent. Distinguendum igitur est inter Re-
media Chymica Paracelsica, Helmontiana &
liorum Adeptorum, quæ vel etiam simul ipsa
metalla tangunt, vel in virtute parum sunt
inferiora, & animalia sola respiciunt ; & in-
ter Remedia Chymistarum vulgarium, quæ
rioribus ex diametro sunt opposita. Illa
nim plærumq; in igne indomita persistunt &
illuminativè agunt, malignitate minerali vel
ntroversâ vel transmutatâ ; hæc verò cruda,
enenata, grossa vel etiam obtusa existunt
enenositate minerali, per solventia contra-
ia magis exasperatâ aut planè enecatâ, sicut
pparet in Antimonio ejusq; vitro ac flori-
us, de quo verissimè Helmontius edicit ;
Antimonium & Mercurius, quamdiu vomitus
ac sedes movent, non sunt boni viri remedia ;
quam-

quamvis etiam contrarium non statim sequatur, si tantum sudorem cient & vulgari modo præparata sunt, testante Antimonio diaphoretico officinarum, quod efficaciam à Cornu Cervi usto non differt; utrumque enim igne violento est destructum & nil nisi calx mortua, quæ cum acido ventriculi fermentatur atque sic per accidens sudorem propellit. Ut enim metalla & mineralia astralem suam Naturam in nobis deponant, tenebrosam Archæi infirmitatem illustrent, vel intrò ad penitiora transmittantur, ac nobiscum quasi confabulentur, opus est vel Liquore Alcahest, vel Sale circulato majore aut minore. Hæc enim tria solventia Naturæ, tantum & unicè, possunt metallica & mineralia corpora demulcere, aperire & claudere, ubi hæc deficiunt, quomodocumque torqueantur mineralia subiecta per Chymiam vulgarem, nil tamen efficiunt electo Medico dignum; quia vel destruuntur per igneas qualitates vehementes, vel in malignitate suâ exaltantur per salinosas additiones, &c. In verâ autem Philosophicâ præparatione nulla est destructio, sed reductio, nulla mortificatio veneni, sed inclusio & transmutatio; id quod solventia salina vulgaria præstare nequeant, quia tantum cortice tenus subiecta solvunt, superficialiter corrodunt, & uno verbo nil nisi disgregant. Quod si verò sulphuream partem à mercuriali extrahunt, etiam contra intentionem

Natu-

Naturæ agunt, quæ unionem horum radicalem unice intendit. Unde etiam ejusmodi Sulphura deinde voto non satisfaciunt, nisi vehiculis suis certis committantur, quibus mediantibus iterum radicaliter solvantur & intrò adigantur.

Concludo ergò cum Helmontio, quod omnia Remedia mineralia & metallica, absq; Alcahest, sale circulato majore aut minore facta, sint nullius momenti; quod Scholæ Medicæ, hoc tempore, à posteriori, subolactæ, remediis illis Chymicis vulgaribus, Galenica & simplicia vegetabilia meritò anteponunt, licet enim miracula non semper præstent, conscientiæ tamen suæ melius consulunt, quàm isti mineralium coqui & braxatores spurii cum suis putatitiis Chymicis arcanis. Cui sanitas & vita cordi est, sequatur meum consilium & fugiat istas Syrenas. Non est minerale vel metallum in totâ Naturâ, quod ego non in & extrà ignem, eum solventibus variis, aliquando per integrum annum & ultrà continuatum, ope vulgaris Chymix, examinaverim; sed, si dicerem, quod eventus neæ expectationi & descriptioni taumaturgicorum istorum arcanorum satisfecerit, mentirer sicut nequam. Nil quidem novi, dum hæc assecuro, Medicis doctis & solertibus, in Germaniâ, aperio, qui paupertatem suam, hæc n parte, ab igne & experientia impertasâ undudum sunt edocti; sed monere tantum volo

vollo illos, qui Medicinam non profitentur, & tamen curiosuli sunt, ne inopinatum quid ipsis accidat; licet enim cordati Medici, in Germaniâ, Chymix vulgari vix amplius patrocinentur: quia, verò Germani ab omnibus fermè Nationibus, pro gente stupidâ, indoctâ ac brutali habentur, eò quòd scientes non æstiment, sed alios: proinde multi extranei, diversarum Professionum, nostratibus imponunt, cramben duodecies coctam ac rejectam, sub arcano solis Exteris noto, apponunt, magno pretio vendunt, & domum divites reversi, risu penè crepunt.

Quòd si ergò Principes ac Magistratus Pastores essent suæ gregis, & saburram istam Carbonariam superbam, cum cremato vitriolato, universalibus Panacéis, Tincturis & Arcanis arcanisandis, ad ultimam Thulen relegarent, opus præclarum peragerent, & omni memoriâ dignum. Nam efficerent, ut Medicina antiqua salutaris ac tuta suo nitore pristino restitueretur, & tam iniquè ac indignè ab istis cinisflonibus non tractaretur. Quamprimum enim à malecontentis & impatientibus infirmis talis Taumaturgus opinatorius; Chymista, in auxilium vocatur, tunc statim prima querela & vociferatio est super Medicos ordinarios Civitatis. *Vah, quàm planè nil sciunt hi homines! longè deviant à veritate, non intellexerunt morbum, nec tria Principia Chymicorum. Causa hujus morbi est*

Caca-

Cagastricum resolutum, non aqua intercus, &c. modo ante septimanam vocatus essem, & in 24. horis sanitatem restituissem: quid est cum istis Doctoribus Galenistis? Nil sciunt, nisi suas herbas, &c. Deus custodiat hominem unumquemque ab illis. Sed quia factum infectum fieri nequit, propterea sollicitus ero de resarciendo hoc errore. cum hac tamen precautionem, quod infirmo nil possum promittere, quia nimis tarde vocatus sum, destructâ naturâ, ab istis Doctoribus, non tamen desperare etiam jubeo, sed faciam, quod mecum est: Habeo hic egregium cro-matum, quod basio Veneris & Martis est impragnatum, hujus tantum unicum cochlear cotidie sumptum mirabiles effectus edat, licet insensibiliter operetur: deinde est mihi quoque Panacea Solaris, qua omnem dolorem auferre & insuper morbum ejusque causam per sudorem expellit. Vera enim Medicina Chymica non nisi per cutaneos poros & diaphoresin operatur.

His & similibus convitiis Medici docti & expertes ab istis lusciosis sciolis lacerantur, licet illos ipsos aliquando, per propria remedia mineralia destructi, salutare, satis doctos & potius *Σύμψυχοι* experti sint, me inspiciente & annotante in diversis locis. O quam bonum imò præstantissimum fuit tunc ipsorum stomacho irritato ac vomenti, electuarium ex astringentibus, Cordialibus & stomachicis, cum emplastris & ungentis similibus adhibitis, tinctura etiam rosarum suâ laude non caruit, quam tamen sæpius sannis ac ludibrio exceperunt: Ipsorum verò essentia & tin-

D

ctura

auræ ex auro, gemmis, &c. tunc temporis
 pausabant, quia nihil canere valebant. Sic
 tandem serò sapiunt Phryges, tertio interim
 seducto & patiente. Quando enim talis Do-
 ctorellus Chymicus Medicis ordinariis tam
 nequiter & calumniosè insultat, Sapientum
 antiquorum dicta & fundamenta, detruncato
 sensu, sicut Diabolus scripturam, allegat, &
 alienis Medicorum plumis, cornicularum in-
 star, se exornat, tunc sæpè non tantum plebs,
 sed etiam magnates, aures credulas ei præ-
 bent, quò emolumentò, dicant ipsi. Ego tan-
 tum hoc vidi, quod plures ad æternam quàm
 temporalem vitam per ista maligna remedia
 fuerint suscitati, taceo sæpè morbos commu-
 nes ac leves eorum vehementiâ exaltatos &
 anonymos factos, naturâ intempestivè stimu-
 latâ. Si igitur tales Agyrtæ & violenti natu-
 ræ pedissequi ex civitatibus abrogarentur,
 conservarent pro a. Republicæ suos subdi-
 tos & prospicerent sibi de Medicis, modo ve-
 ro & ordinario, per Doctrinam Galeni & Hip-
 pocratis, graduatis. Veri enim Chymici, si-
 cut sunt rarissimi, ita aliorum ope non indi-
 gent, nec morbos sanant, nisi ex gratiâ, abs-
 que ullâ exactione pecuniæ, quàm non rarò,
 ipsimet copiosè construunt. Quare in Regu-
 lam pono. Quicumq; Titulum veri Chymici
 prætendit, ostendat prius in loco publico, vi-
 ce Disputationis vel Examinis, Scholis as-
 sati, vel Liquorem Alcahest, vel sal circula-
 tum

tum majus aut minus , vel ipsam Tincturam metallicam, & tunc gloriatur de præeminentiâ super Medicos Dogmaticos Scholarum, citius non.

Ex his præmissis constat , qualia sint vera remedia Chymica, & ubi quærenda, scil. apud Adeptos actuales ac veros Philosophos, non illos Destillatores mineralium , licet centum artificiosis furnis sint instructi. Imò multitudo & architectura furnorum curiosa tanquam digito monstrant , ipsorum Herum adhuc in Tyrocinio versari, ac nil minus esse quàm Galenum, omnium autem minimè Naturæ humanæ ac metallicæ Imperatorem. Vera enim scientia Chymica non indiget Chrysulcâ, spiritu Nitri, Salis Sulphuris &c. nec utitur vitris circulatoriis, pelicanis rostratis, receptaculis amphoratis & monstrosis aliis præparatoriis, ex ære, ferro & terrâ effectis, sed unicâ quandoq; destillatione simplici totum negotium absolvit; quia naturam sequitur, ejusq; instrumentis competentibus occultis operatur, quamvis etiam in Arcanis majoribus, per caudam vulpinam, aurum non producit, sed singularia ingredientia & instrumenta exposcit. Remedia verò hæc arte præparata sunt plerumq; fixa & tanquam specula lucentia, quæ nostrum vitale lumen illustrent, mortisq; nuncios, tenebras, in spiritum vitam irruentes, expellunt, atq; sic per se & positivè morbos tollunt. Nonnulla tamen fal-

D 2

sa sunt,

sa sunt, ex saturatorum genere, quæ proinde, indeperditis viribus, coctiones omnes trans-eunt & obstructions viscerum aperiunt; quædam etiam utrumq; præstant. Purgans verò nullum hoc Pharmacopolium Philosophicum dispensat, præter unicum Mercurium Coral-latum genuinum Paracelsi. Cætera omnia per transpirationem, urinam vel sudorem opitulantur; quod unusquisq; Galenicæ Medicinæ pertæsus, apud suum Medicum Chymiâ insignitum, prius expiscari potest, antequam se suosque periculose prostituat & Medicos ordinarios Dogmaticos con-temnat.

Epilogus.

Magna parvis includere, delitiosum magis quam tardiosum. In Præcedentibus pau-cis pagellis, stylo currenti signatis, delineata & exstructa vidisti, judiciose Lector, duo pulcherrima totius mundi Palatia: Unum Hyemale; alterum Æstivale, utrumq; muro triplici circumdatum & Ponte sublicio firma-tum, ne pecudes campi casualiter hanc ho-minibus solis consecratam habitationem in-trent ac defœdent; quia verò Dominus sive Patronus eorum, sapientiores tantum ex ho-minibus, pro inquilinis elegit; proinde cui-que Arci suum Portenarium præfixit, qui ad-venas hospites, unde veniant & quid sciant, rigoroſe examinet. Hoc officium janitorium est

est valde molestum, ob multitudinem & importunitatem intrare volentium; quamvis enim ex mille vix unus examen sustineat & intromittatur, cæteri tamen rejecti die nocteq; tumultuantur, omnemq; somnum impediunt. Multi enim precario, multi clanculum, plures armatâ manû Portam frangere & intrare cupiunt; sed quia hi custodes multiplici armorum genere sunt muniti, omnes tandem nil nisi plagas & insanabilia vulnera, ex istâ infulsâ & illegitimâ luctâ lucrantur. Proinde tutius longè est, cum amico amicaliter procedere & rem togâ acquirendam sago non expetere. Quia verò amica informatio istud solenne Examen valde facilitare potest; propterea omnibus & singulis peregrinantibus hujus Examinis summa capita prodam, ut se in itinere præmunire, & quid respondendum sit, queant præconcipere. Consistit autem prædictum Examen in tribus quæstionibus. 1. est, quales sint hospites? 2. quid sentiant de illis Palatiis? & 3. quibus artibus ibi vivere intendant? Quoad primam quæstionem, quisq; semetipsum commendet; quoad secundam, quæ omnium intricatissima, spinosa & ambigua est, propioce doctrinam suppeditabimus. Involvit autem ista quæstio aliam, nimirum, ex quâ materiâ remotâ & proximâ hæc duo fortalitia sint ædificata: Ubi sciendum est quod Hyemale non constat, ex silice, calce vivâ, lateribus,

ribus, terrâ pingui virgineâ (quàm stultum vel alterum pedem subtus Horizontem effodiunt) neq; ex pyrite, lapide calaminari, armeno, lazureo, amiantho, antimonio, arsenico, argento vivo, borrace, cerussa, cinabari nativo, magnesiâ, marcasitâ, minio, ammoniaco sulphure, talco, vitriolo, hematite, cobalto, cretâ smiride, vel etiam pingui illâ venenata materiâ, quæ se in cuniculis subterraneis agglutinat & â metallurgis Curvatur vocatur, neq; ullo alio metallo, excepto Solis coagulo, sed ex merâ aquâ hylegiali crystallinâ & terrâ virgineâ salsâ, tanquam subiecto remoto & proximo. Verùm quia Janitores hi sunt astuti & nil credunt, nisi quod vident, propterea opus est, ut hujus salis partem aliquam in medium producas, per salia enim est introitus, propriè & impropriè sic dicta. Estimabile verò constat, quoad materiam remotam, ex 5. lapidibus, quoad proximam, ex purissimâ, niveâ, aquâ igneâ, inde expressâ. Possibile quidem esset, similem arcem ex aliis etiam lapidibus & terris construere, sed quia nimis duri, ligoni & torno non obediunt, multumque temporis exigunt; melius est in illis acquiescere. Quod enim potest fieri per pauca, non debet tentari per plura. Reji- ciuntur ergo cum prioribus enumeratis subiectis omnia metalla, exceptis duobus, igneo & aqueo. Sed quia Portitori etiam hæc generalis responsio non sufficit, ostendas ipsi illa

illa triarequisita extrà-Essentialia, quæ tanquam medium requiruntur, & statim quæstio hæc erit soluta, ac Tu non pro hospite, sed Amico intimo susceptus. Ratione tertiæ quæstionis, multa de novo inculcare supercedeo, quia adeò difficilis non est & prætereà Portenarius ipse, ex amicitia contractâ, suppetias debitas tibi non denegabit. Intra-
bis ergò, paulò post, per varios porticus ac pavimenta, auro gemmisq; relucencia, & in superiori contignatione, super portâ interiori, sub pinnaculo, in splendidâ turriculâ concipies Democritum flentem ac ridentem. Cucula verò cætera magna sunt & Persico luto repleta. Mane vel in æstivali vel hyemali, vel in utroq; suo anni tempore, perinde est, non deerit tibi quicquam temporale; vide autem, ut æternam quoq; beatitudinem cum hac conjungas. Interea frui desideratâ felicitate, maximâ & ingenuè confitereare, annon, favore & informatione nostrâ, ex infinitis miseriis relaxatus, gratias immortales nobis debeas.

Vale.

